

Judikatūras krājums

Lieta C-581/18

RB

pret

TÜV Rheinland LGA Products GmbH

un

Allianz IARD S.A

(*Oberlandesgericht Frankfurt am Main* lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Tiesas (virspalāta) 2020. gada 11. jūnija spriedums

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Eiropas Savienības tiesības – Vispārīgie principi – LESD 18. pants – Nediskriminācija pilsonības dēļ – Savienības tiesību piemērojamība – Krūšu implanti ar trūkumiem – Civiltiesiskās atbildības saistībā ar medicīnisko ierīču ražošanu apdrošināšana – Apdrošināšanas līgums, kurā ir paredzēta apdrošināšanas seguma ģeogrāfiska darbības teritorija

1. *Eiropas Savienības tiesības – Principi – Vienlīdzīga attieksme – Diskriminācija pilsonības dēļ – Aizliegums – Piemērojamība – Nosacījumi (LESD 18. pants)*

(skat. 31.–33. punktu)

2. *Eiropas Savienības tiesības – Principi – Vienlīdzīga attieksme – Diskriminācija pilsonības dēļ – Aizliegums – Piemērojamība – Civiltiesiskās atbildības saistībā ar medicīnisko ierīču ražošanu apdrošināšana – Noteikums, saskaņā ar kuru apdrošināšanas segums attiecas vienīgi uz zaudējumiem, kas radušies vienā dalībvalstī – Savienības tiesību piemērošanas jomā neietilpstoša situācija – Izslēgšana (LESD 18. pants; Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/103; Padomes Direktīvas 85/374 un 93/42, 3. apsvērums)*

(skat. 36.–38., 41., 44., 45., 58. un 60. punktu un rezolutīvo daļu)

3. *Eiropas Savienības tiesības – Principi – Vienlīdzīga attieksme – Diskriminācija pilsonības dēļ – Aizliegums – Piemērojamība – Savienības tiesību piemērošanas jomā ietilpstoša situācija – Tvērums – Vienas no LESD paredzētajām pamatbrīvībām īstenošana – Konkrētas saiknes esamība starp personu, pakalpojumu vai preci, kas bijusi aprītē, un apgalvoto diskrimināciju (LESD 18. panta pirmā daļa)*

(skat. 45. un 46. punktu)

4. *Pakalpojumu sniegšanas brīvība – Līguma normas – Piemērojamība – Apdrošināšanas līgums, kas noslēgts starp divām vienā dalībvalstī reģistrētām sabiedrībām – Izslēgšana – Citā dalībvalstī dzīvojoša persona, kas attiecībā uz līgumu ir trešā persona – Ietekmes neesamība*
(LESD 56. pants)

(skat. 51.–53. punktu)

Rezumējums

Uz vispārēju diskriminācijas pilsonības dēļ aizliegumu nevar atsaukties, lai apstrīdētu noteikumu, kurš ietverts starp medicīnisko ierīču ražotāju un apdrošināšanas sabiedrību noslēgtā līgumā un saskaņā ar kuru civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas segums ir teritoriāli ierobežots

2020. gada 11. jūnija spriedumā *TÜV Rheinland LGA Products un Allianz IARD (C-581/18)* Tiesa virspalātas sastāvā nosprieda, ka vispārējais diskriminācijas pilsonības dēļ aizliegums¹ nav piemērojams noteikumam, kurš ir paredzēts starp apdrošināšanas sabiedrību un medicīnisko ierīču ražotāju noslēgtā līgumā un saskaņā ar kuru civiltiesiskās atbildības saistībā ar šīm ierīcēm apdrošināšanas seguma ģeogrāfiskajā darbības teritorijā ietilpst vienīgi zaudējumi, kas radušies vienas dalībvalsts teritorijā, jo šāda situācija pašreizējā Savienības tiesību stāvoklī neietilpst to piemērošanas jomā.

2006. gadā Vācijas valstspiederīgajai, kas dzīvo Vācijā, šajā dalībvalstī tika ievietoti krūšu implantu, kurus izgatavojusi *Poly Implant Prothèses SA* (turpmāk tekstā – “*PIP*”), Francijā reģistrēta sabiedrība. Kopš 1997. gada *PIP* bija uzticējusi *TÜV Rheinland LGA Products GmbH* (turpmāk tekstā – “*TÜV Rheinland*”) saskaņā ar Direktīvu 93/42 par medicīnas ierīcēm² novērtēt kvalitātes sistēmu, kas ieviesta tās ražoto krūšu implantu projektēšanai, izgatavošanai un galīgajai kontrolei. Pēc vairākām sabiedrībā *PIP* veiktām pārbaudēm *TÜV Rheinland* apstiprināja kvalitātes nodrošināšanas sistēmu un atjaunoja EK atbilstības deklarācijas, garantējot šo implantu atbilstību minētās direktīvas prasībām.

Turklāt *PIP* ar sabiedrību *AGF IARD SA*, kuras tiesību pārņēmēja ir *Allianz IARD SA* (turpmāk tekstā – “*Allianz*”) bija noslēgusi apdrošināšanas līgumu, kas sedz tās civiltiesisko atbildību saistībā ar šo implantu ražošanu. Šis līgums ietvēra noteikumu, saskaņā ar kuru apdrošināšanas seguma ģeogrāfiskā darbības teritorija ietver vienīgi zaudējumus, kas radušies Francijas valsts pamatteritorijā vai Francijas aizjūras departamentos un teritorijās.

2010. gadā *Agence française de sécurité sanitaire des produits de santé* [Francijas Veselības produktu sanitārās drošības aģentūra] konstatēja, ka *PIP* izgatavotie krūšu implantu ir pildīti ar neatļautu rūpniecisko silikonu. *PIP* tika likvidēta 2011. gadā. Turklāt 2012. gadā *Bundesinstitut für Arzneimittel und Medizinprodukte* (Federālais zāļu un medicīnisko ierīču institūts, Vācija), ņemot vērā *PIP* izgatavoto implantu pārāgras plīšanas risku un izmantotā silikona iekaisumus izraisošo raksturu, ieteica attiecīgajām pacientēm tos preventīvi izņemt.

¹ Paredzēts LESD 18. panta pirmajā daļā.

² Padomes Direktīva 93/42/EEK (1993. gada 14. jūnijs) par medicīnas ierīcēm (OV 1993, L 169, 1. lpp.).

Attiecīgā paciente Vācijas kompetentajā tiesā cēla prasību par zaudējumu atlīdzību, kas kopīgi un solidāri bija vēsta pret ārstu, kurš viņai bija ievietojis krūšu implantus ar trūkumiem, kā arī pret *TÜV Rheinland* un *Allianz*. Viņa tostarp apgalvoja, ka saskaņā ar Francijas tiesībām viņai ir tiesības celt tiešu prasību pret *Allianz*, lai gan apdrošināšanas līgumā ir ietverts noteikums, saskaņā ar kuru apdrošināšanas segums attiecas vienīgi uz zaudējumiem, kas radušies Francijā, jo šis noteikums esot pretrunā Savienības tiesībām. Tā kā viņas prasība pirmajā instancē tika noraidīta, viņa iesniedza apelācijas sūdzību *Oberlandesgericht Frankfurt am Main* (Federālās zemes Augstākā tiesa Frankfurtē pie Mainas, Vācija), kas šaubās par šī noteikuma saderību ar jebkādas diskriminācijas pilsonības dēļ aizliegumu, kurš ir paredzēts LESD 18. panta pirmajā daļā; minētā tiesa šajā ziņā uzdeva Tiesai vairākus prejudiciālos jautājumus.

Tiesa vispirms pārbaudīja, vai LESD 18. panta pirmā daļa ir piemērojama šajā lietā. Šajā ziņā tā atgādināja, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru šīs tiesību normas piemērošana ir atkarīga no divu kumulatīvu nosacījumu izpildes: pirmkārt, minētās diskriminācijas pamatā esošajai situācijai ir jāietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā un, otrkārt, šādai situācijai nav piemērojams neviens Līgumos paredzēts īpašs noteikums, kura mērķis ir aizliegt diskrimināciju pilsonības dēļ.

Lai pārliecinātos, vai šajā gadījumā pirmais nosacījums ir izpildīts, Tiesa, pirmkārt, pārbaudīja, vai pamatlietā aplūkotā situācija ir reglamentēta Savienības tiesībās. Tā norādīja, ka atvasinātajās tiesībās (it īpaši Direktīvās 93/42 un 85/374³) nav nevienas tiesību normas, kurā būtu paredzēts pienākums medicīnisko ierīču ražotājam noslēgt civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu, lai segtu ar šīm ierīcēm saistītos riskus, vai kura reglamentētu šādu apdrošināšanu. Tiesa secināja, ka pašreizējā Savienības tiesību stāvoklī medicīnisko ierīču ražotāju civiltiesiskās atbildības apdrošināšana attiecībā uz zaudējumiem, kas saistīti ar šīm ierīcēm, šajās tiesībās netiek reglamentēta.

Otrkārt, Tiesa pārbaudīja, vai aplūkotā situācija ietilpst LESD paredzētās pamatbrīvības piemērošanas jomā tāpēc, ka pastāv konkrēta saikne starp šo situāciju un šādu brīvību – saikne, kas ļautu šo situāciju iekļaut Līgumu piemērošanas jomā LESD 18. panta pirmās daļas izpratnē.

Attiecībā, pirmkārt, uz Savienības pilsoņu brīvu pārvietošanos Tiesa norādīja, ka attiecīgā paciente nav izmantojusi savu pārvietošanās brīvību, jo viņa prasa samaksāt apdrošināšanas atlīdzību saistībā ar zaudējumiem, kas radušies krūšu implantu ievietošanas dēļ dalībvalstī, kurā viņa dzīvo, tādējādi nepastāv konkrēta saikne starp pamatlietā aplūkoto situāciju un šo brīvību. Turpinājumā attiecībā uz pakalpojumu sniegšanas brīvību Tiesa atzīmēja, ka aplūkotajā situācijā nav arī konkrētas saiknes ar šo brīvību, jo, pirmkārt, attiecīgā paciente ir saņēmusi medicīnisko aprūpi savā dzīvesvietas valstī un, otrkārt, aplūkotais apdrošināšanas līgums tika noslēgts starp divām sabiedrībām, kas ir reģistrētas vienā dalībvalstī, šajā gadījumā – Francijā. Visbeidzot, attiecībā uz preču brīvu apriti Tiesa norādīja, ka pamatlieta attiecas nevis uz preču pārrobežu apriti kā tādu, jo aplūkoto krūšu implantu pārrobežu apriti neietekmē nekāds diskriminējošs šķērslis, bet gan uz zaudējumiem, ko radījušas preces, kuras ir šīs aprites pamatā. Līdz ar to aplūkotajai situācijai nav arī konkrētas saiknes ar preču brīvu apriti.

Tādējādi Tiesa secināja, ka šī situācija neietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā LESD 18. panta pirmās daļas izpratnē, līdz ar to šīs tiesību normas piemērošana šajā lietā ir izslēgta.

³ Padomes Direktīva 85/374/EEK (1985. gada 25. jūlijs) par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz atbildību par produktiem ar trūkumiem (OV 1985, L 210, 29. lpp.).